3. Պարենի առկայություն
Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	**331.8**	**310.2**	**306.0**	**304.5**	**300.0**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր grain and legume	209.6	182.4	176.2	172.8	171.6	19.4	13.3	25.9	24.1	22.6	396.2	212.5	452.5	415.4	374.9
որից՝ ցորեն of which wheat	132.0	107.7	99.3	93.1	91.9	20.3	14.6	25.8	24.3	22.4	258.4	146.5	254.2	225.7	198.1
կարտոֆիլ potatoes	34.4	33.0	31.7	34.3	32.0	164.5	163.4	183.3	188.7	184.4	564.2	539.5	583.9	648.6	593.6
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	22.5	24.4	25.6	24.2	23.9	289.0	309.8	324.0	321.4	327.1	663.8	780.0	845.3	825.3	819.8
բոստանային մշակաբույսեր melons	3.9	4.0	5.9	5.4	6.2	305.2	335.2	350.6	334.5	350.6	117.8	134.9	206.3	182.2	216.1
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	34.9	35.4	38.0	36.7	37.0	104.9	93.9	79.7	101.2	104.4	315.6	286.0	260.2	317.8	332.2
Խաղող Grape	14.9	15.7	15.9	16.8	16.5	119.7	141.2	153.6	128.0	144.9	164.4	201.4	218.9	185.8	208.6

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ։*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of grain and legume crops, by marzes and Yerevan sity*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**209590**	**182406**	**176213**	**172838**	**171633**	**19.4**	**13.3**	**25.9**	**24.1**	**22.6**	**396.2**	**212.5**	**452.5**	**415.4**	**374.9**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	267	232	257	300	260	27.5	25.4	36.2	32.4	22.3	0.7	0.6	0.9	1.0	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	23065	22055	23011	23141	23342	17.7	13.0	25.5	19.6	22.0	40.8	28.6	58.7	45.2	51.3
Արարատ Ararat	12481	9408	6516	5456	5120	34.3	31.4	39.9	38.6	38.8	42.9	29.5	26.0	21.2	19.9
Արմավիր Armavir	18353	12406	8348	8153	7802	30.2	29.4	34.4	37.5	35.2	55.3	36.4	28.7	30.6	27.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	45941	42972	42130	42421	42089	21.0	11.8	27.2	27.1	26.4	96.6	35.0	114.4	114.8	111.1
Լոռի Lori	14790	12073	13157	11414	9905	18.3	11.5	23.2	19.7	16.6	24.9	12.9	27.8	21.8	16.3
Կոտայք Kotayk	16577	13163	13146	12996	11835	14.7	7.1	18.6	15.3	15.3	24.4	9.3	24.3	19.8	18.1
Շիրակ Shirak	42022	39935	39263	38553	39207	13.3	10.6	26.1	23.5	21.7	50.1	36.9	102.5	90.5	74.7
Սյունիք Syunik	21508	19423	19933	20390	22119	15.2	7.2	22.7	22.6	13.9	32.8	12.3	45.2	46.0	30.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3261	2188	1838	2576	2917	12.2	7.0	12.0	15.1	16.4	3.9	1.1	2.2	3.9	4.8
Տավուշ Tavush	11325	8551	8614	7438	7037	21.2	12.5	26.1	27.8	29.4	23.8	9.9	21.8	20.6	20.7

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan sity*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**131975**	**107653**	**99249**	**93116**	**91884**	**20.3**	**14.6**	**25.8**	**24.3**	**22.4**	**258.4**	**146.5**	**254.2**	**225.7**	**198.1**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	255	212	257	290	250	28.2	26.1	36.2	32.9	22.3	0.7	0.6	0.9	1.0	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	10226	9421	10716	8684	9113	20.8	14.3	25.6	22.3	22.7	21.3	13.4	27.4	19.3	20.7
Արարատ Ararat	11580	8322	5353	4290	4136	34.6	32.1	40.5	37.0	37.7	40.1	26.8	21.7	15.9	15.6
Արմավիր Armavir	17059	11434	7161	6469	6694	29.6	28.1	31.1	34.1	33.5	50.4	32.1	22.2	22.0	22.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	17416	20130	16557	18065	15949	21.5	12.3	28.1	27.9	27.3	37.5	19.3	46.5	50.4	43.6
Լոռի Lori	12145	9382	9670	8023	7231	18.3	11.6	23.6	18.8	16.5	20.6	10.4	21.2	14.7	11.8
Կոտայք Kotayk	12017	7741	8132	7610	6907	15.0	6.9	19.0	15.5	14.8	18.1	5.3	15.5	11.6	10.2
Շիրակ Shirak	26792	22253	23496	21801	21847	13.9	12.1	26.3	24.2	23.4	32.3	25.5	61.8	52.8	44.4
Սյունիք Syunik	15808	12955	13324	12924	14756	15.6	7.5	22.8	23.0	13.9	24.6	9.3	30.2	29.7	19.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2472	1434	1085	1470	1812	12.6	6.8	12.6	15.5	16.6	3.0	0.7	1.4	2.3	3.0
Տավուշ Tavush	6205	4369	3498	3490	3189	15.8	7.8	15.9	17.3	18.5	9.8	3.1	5.4	6.0	5.9

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potatoes, by marzes and Yerevan sity *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**34440**	**33045**	**31674**	**34298**	**31998**	**164.5**	**163.4**	**183.3**	**188.7**	**184.4**	**564.2**	**539.5**	**583.9**	**648.6**	**593.6**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	106	113	67	90	95	128.8	101.8	140.9	139.4	146.3	1.4	1.2	0.9	1.3	1.4
Արագածոտն Aragatsotn	1894	1851	1855	1703	1568	214.1	180.8	180.9	199.8	218.2	40.6	33.5	33.6	34.0	34.2
Արարատ Ararat	844	881	840	1037	905	290.9	302.4	306.4	308.5	317.6	24.5	26.6	26.8	32.8	28.9
Արմավիր Armavir	1464	1475	1423	1875	1453	360.8	319.0	353.0	335.7	342.5	52.8	47.1	53.5	63.5	53.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	15093	15133	15582	15589	14742	165.0	171.8	174.1	178.3	172.5	249.0	260.0	271.3	278.0	254.3
Լոռի Lori	6462	5488	4252	4655	4543	100.8	79.4	135.5	117.1	121.1	63.9	43.5	57.0	54.5	55.0
Կոտայք Kotayk	701	773	811	841	830	185.5	174.3	224.3	206.1	193.7	12.9	13.5	18.2	17.3	16.1
Շիրակ Shirak	3060	2942	3012	4590	3997	184.6	247.5	225.9	228.5	224.5	56.5	72.5	68.0	104.9	89.7
Սյունիք Syunik	1899	1822	1806	1852	1803	175.1	150.2	173.2	179.8	179.5	33.2	27.4	31.3	33.3	32.4
Վայոց ձոր Vayots Dzor	233	231	210	214	174	171.5	150.3	166.4	164.4	164.6	4.0	3.5	3.5	3.5	2.9
Տավուշ Tavush	2684	2336	1816	1852	1888	94.8	46.6	109.9	137.5	135.0	25.4	10.8	19.8	25.5	25.5

Աղյուսակ 3.5.
Table 3.5.

Բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan sity*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**22539**	**24364**	**25607**	**24219**	**23914**	**289.0**	**309.8**	**324.0**	**321.4**	**327.1**	**663.8**	**780.0**	**845.3**	**825.3**	**819.8**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	598	623	578	545	519	104.0	112.1	159.1	148.8	115.4	6.2	7.0	9.2	8.1	6.0
Արագածոտն Aragatsotn	1015	905	1066	885	802	229.6	240.7	250.6	289.9	315.9	23.3	21.8	26.7	25.7	25.3
Արարատ Ararat	5769	6215	6815	6021	6181	359.1	390.5	392.6	401.8	420.4	207.9	253.6	273.2	265.1	266.5
Արմավիր Armavir	7234	8321	8723	8453	8502	367.5	400.6	398.9	397.8	391.4	277.8	348.9	358.9	360.0	363.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	1743	1948	2068	2080	1658	278.2	259.5	270.1	271.7	309.5	48.5	50.5	55.9	56.5	51.3
Լոռի Lori	1299	1292	1253	1386	1384	147.6	131.0	205.2	131.1	133.0	19.1	16.4	25.1	18.1	18.4
Կոտայք Kotayk	1150	1210	1380	1344	1338	203.4	148.7	216.2	226.3	206.2	23.4	18.0	29.9	30.4	27.6
Շիրակ Shirak	1268	1524	1456	1212	1217	201.1	239.1	244.7	238.4	238.6	25.5	36.4	35.6	28.9	29.0
Սյունիք Syunik	896	884	887	929	953	189.9	186.8	187.4	192.2	183.2	17.0	16.5	16.6	17.9	17.5
Վայոց ձոր Vayots Dzor	485	464	462	465	399	150.8	118.5	134.8	135.3	156.8	7.3	5.5	6.2	6.3	6.3
Տավուշ Tavush	1082	978	919	899	961	71.9	55.3	87.0	92.4	87.1	7.8	5.4	8.0	8.3	8.4

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan sity*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**3864**	**4025**	**5884**	**5446**	**6163**	**305.2**	**335.2**	**350.6**	**334.5**	**350.6**	**117.8**	**134.9**	**206.3**	**182.2**	**216.1**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	4	11	8	12	10	250.0	103.6	280.0	245.8	205.0	0.1	0.1	0.2	0.3	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	149	97	215	159	165	130.2	246.8	289.1	377.4	366.8	1.9	2.4	6.2	6.0	6.0
Արարատ Ararat	869	858	1113	1242	1709	333.2	382.9	375.9	402.4	393.8	29.0	32.9	41.8	50.0	67.3
Արմավիր Armavir	2718	2919	4456	3917	4133	313.9	336.0	350.9	316.4	340.0	85.3	98.1	156.5	123.9	140.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	9	13	14	7	8	64.0	66.2	85.0	100.0	94.4	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	1	1	1	-	119.0	18.0	20.0	60.0	-	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18	16	20	18	17	150.8	140.3	154.8	172.8	153.4	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	96	110	57	90	121	121.6	107.8	213.8	172.4	137.9	1.2	1.2	1.2	1.6	1.7

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan sity*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**34879**	**35403**	**38020**	**36748**	**36959**	**104.9**	**93.9**	**79.7**	**101.2**	**104.4**	**315.6**	**286.0**	**260.2**	**317.8**	**332.2**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	1297	1296	1331	1327	1328	48.3	23.2	30.2	54.7	38.7	5.7	2.7	3.9	7.2	5.1
Արագածոտն Aragatsotn	5095	4179	5568	4711	5176	139.0	128.2	86.1	131.9	130.8	64.0	52.0	45.7	57.5	64.9
Արարատ Ararat	6326	7163	7321	7209	7096	175.1	143.5	99.2	141.1	146.6	91.9	86.8	64.2	91.1	92.8
Արմավիր Armavir	7176	7859	8205	7896	7622	144.6	145.3	97.0	129.1	174.1	80.1	84.4	55.7	68.8	88.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	1426	1426	1426	1426	1426	110.9	122.4	161.1	163.6	154.3	15.1	16.7	21.9	22.1	21.0
Լոռի Lori	2396	2431	2416	2346	2420	31.2	21.3	54.3	30.5	28.1	6.3	4.5	11.5	6.2	5.9
Կոտայք Kotayk	4073	4023	4238	4284	4351	44.5	35.1	51.3	69.3	58.2	16.2	12.5	19.1	26.4	22.2
Շիրակ Shirak	432	375	432	464	450	62.3	151.4	70.7	50.4	78.4	2.5	5.0	2.8	2.2	3.5
Սյունիք Syunik	2694	2694	2590	2590	2588	68.7	56.7	83.5	84.8	58.4	16.8	13.9	19.8	20.0	13.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1939	1850	2151	2156	2154	53.6	24.5	30.0	29.6	21.9	9.5	4.1	5.5	5.6	4.1
Տավուշ Tavush	2025	2107	2342	2339	2348	42.8	18.9	51.2	53.1	50.1	7.5	3.4	10.1	10.7	10.8

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan sity*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**14932**	**15746**	**15888**	**16796**	**16480**	**119.7**	**141.2**	**153.6**	**128.0**	**144.9**	**164.4**	**201.4**	**218.9**	**185.8**	**208.6**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	637	637	612	612	612	30.8	45.5	75.8	68.3	40.8	1.9	2.9	4.6	4.2	2.5
Արագածոտն Aragatsotn	1846	1762	1637	1934	1566	54.7	51.2	58.5	53.0	76.5	10.0	8.9	9.5	10.1	11.6
Արարատ Ararat	4298	4607	4659	4853	4978	182.7	182.8	181.5	183.6	196.5	65.7	75.5	80.5	81.3	88.2
Արմավիր Armavir	5272	5875	6041	6486	6490	149.0	196.8	216.2	165.4	179.3	72.6	98.8	105.1	80.1	91.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	65	64	64	64	64	19.1	60.1	81.5	29.9	19.8	0.1	0.4	0.5	0.2	0.1
Կոտայք Kotayk	458	424	408	393	349	24.6	19.9	13.0	4.7	8.1	1.1	0.8	0.5	0.2	0.3
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	185	185	184	184	184	51.9	49.3	70.0	54.7	56.8	0.9	0.9	1.3	1.0	1.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	852	873	936	925	925	48.0	40.0	43.0	32.5	40.9	3.5	2.9	3.2	2.4	3.0
Տավուշ Tavush	1319	1319	1347	1345	1312	65.1	78.0	104.3	48.0	78.4	8.6	10.3	13.7	6.3	10.3

Ծանոթություն՝ 2008թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում կազմել է 18.5 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 16.8 հազ. հա:

Notice: In 2008 the area with higher dampness in average vegetative period in irrigated lands of republic comprised 18.5 thousand hectare, including 16.8 thousand hectare in Ararat valley.

Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի:
Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land.

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2008թ.
Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes, Yerevan sity and observed types of land, 2008

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**198460**	**33437**	**165023**	**91108**	**12908**	**78200**	**20372**	**3168**	**17204**	**56269**	**12249**	**44020**	**23114**	**4083**	**19031**	**7597**	**1029**	**6568**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	22078	2835	19243	12041	1055	10986	1990	195	1795	3621	1035	2586	4060	505	3555	366	45	321
Արարատ Ararat	13627	1850	11777	5702	587	5115	3645	519	3126	2825	608	2217	1186	136	1050	269	-	269
Արմավիր Armavir	17544	3806	13738	5528	1431	4097	7623	1389	6234	3096	569	2527	637	205	432	660	212	448
Գեղարքունիք Gegharkunik	21205	2230	18975	8640	230	8410	205	-	205	6688	1420	5268	4329	580	3749	1343	-	1343
Լոռի Lori	35410	3538	31872	16864	255	16609	274	120	154	16513	2913	13600	329	160	169	1430	90	1340

Աղյուսակ 3.9.-ի շարունակություն
Table 3.9. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Կոտայք Kotayk	18983	6413	12570	9400	2855	6545	2975	605	2370	5765	2613	3152	820	340	480	23	-	23
Շիրակ Shirak	24758	7101	17657	16134	3838	12296	-	-	-	5189	1537	3652	3030	1426	1604	405	300	105
Սյունիք Syunik	16386	2617	13769	7273	1014	6259	19	-	19	3621	650	2971	4020	571	3449	1453	382	1071
Վայոց ձոր Vayots Dzor	13106	1565	11541	3890	795	3095	984	110	874	5097	500	4597	2395	160	2235	740	-	740
Տավուշ Tavush	15363	1482	13881	5636	848	4788	2657	230	2427	3854	404	3450	2308	-	2308	908	-	908

Ծանոթություն՝ նախկինում մորեխներով չվարակված տարածքներում հասուն մորեխների հոտեր չեն հայտնաբերվել:
Notice: Mature locusts flocks have not been detected in the areas not being infected previously with locusts.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2009թ.
Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes, Yerevan sity and observed types of land, 2009

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**178877**	**27234**	**151643**	**68823**	**8726**	**60097**	**19286.5**	**2701**	**16585.5**	**51169**	**11553**	**39616**	**30169.5**	**3379**	**26790.5**	**9429**	**875**	**8554**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.10.-ի շարունակություն

Table 3.10. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Արագածոտն Aragatsotn	22666	4385	18281	9463	2373	7090	2724	380	2344	2132	535	1597	7567	925	6642	780	172	608
Արարատ Ararat	14968	1636	13332	6426	727	5699	3728.5	491	3237.5	2196	418	1778	2593.5	-	2593.5	24	-	24
Արմավիր Armavir	15785	2762	13023	6944	1490	5454	5195	543	4652	2018	505	1513	95	60	35	1533	164	1369
Գեղարքունիք Gegharkunik	19194	2275	16919	5445	346	5099	148	-	148	6912	1396	5516	5028	403	4625	1661	130	1531
Լոռի Lori	21555	3345	18210	7518	420	7098	121	100	21	12787	2290	10497	355	355	-	774	180	594
Կոտայք Kotayk	18392	2831	15561	8508	855	7653	3230	725	2505	5626	906	4720	970	295	675	58	50	8
Շիրակ Shirak	21206	4907	16299	10960	968	9992	10	-	10	6586	3657	2929	3550	282	3268	100	-	100
Սյունիք Syunik	15340	1441	13899	6583	817	5766	6	-	6	3118	236	2882	3058	209	2849	2575	179	2396
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16043	3143	12900	3051	536	2515	1993	427	1566	5734	1450	4284	4012	730	3282	1253	-	1253
Տավուշ Tavush	13728	509	13219	3925	194	3731	2131	35	2096	4060	160	3900	2941	120	2821	671	-	671

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2008թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan sity and types of land, 2008

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**165023**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	19243	120	13	360	33	170	18	-	-	-	-
Արարատ Ararat	11777	27	2	48	3	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	13738	66	7	72	8	65	7	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	18975	185	19	-	-	160	14	-	-	60	6
Լոռի Lori	31872	210	19	-	-	209	18	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	12570	108	14	277	23	107	10	-	-	209	17
Շիրակ Shirak	17657	181	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	13769	135	13	-	-	160	15	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	11541	105	10	-	-	-	-	175	16	-	-
Տավուշ Tavush	13881	155	13	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2009թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan sity and types of land, 2009

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**151643**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	18281	-	-	440	32	560	68	287	29	-	-
Արարատ Ararat	13332	55	5	59	4	-	-	-	-	57	6
Արմավիր Armavir	13023	67	6	75	8	-	-	-	-	120	11
Գեղարքունիք Gegharkunik	16919	95	10	-	-	211	23	135	15	-	-
Լոռի Lori	18210	195	22	-	-	170	15	-	-	75	6
Կոտայք Kotayk	15561	-	-	-	-	320	40	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	16299	190	16	-	-	199	19	96	11	-	-
Սյունիք Syunik	13899	115	10	-	-	120	11	135	14	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	12900	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	13219	-	-	-	-	92	8	105	10	87	9

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2008թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan sity and types of land, 2008[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**33437**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	2835	5	-	-	-	23	3	20	2	-	-	87.0
Արարատ Ararat	1850	18	2	20	2	21	3	-	-	-	-	86.0
Արմավիր Armavir	3806	16	2	18	2	19	2	17	2	18	2	89.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	2230	-	-	-	-	19	2	19	2	5	1	87.0
Լոռի Lori	3538	5	1	-	-	46	8	5	1	4	-	86.0
Կոտայք Kotayk	6413	6	-	4	-	24	3	-	-	-	-	87.0
Շիրակ Shirak	7101	20	1	-	-	21	1	-	-	-	-	95.0
Սյունիք Syunik	2617	3	-	-	-	4	-	4	-	3	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1565	35	4	-	-	33	4	23	3	-	-	87.0
Տավուշ Tavush	1482	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2009թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan sity and types of land, 2009[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**27234**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	4385	2	-	3	-	11	1	3	-	3	-	-
Արարատ Ararat	1636	3	-	2	-	3	-	-	-	-	-	91
Արմավիր Armavir	2762	2	-	2	-	2	-	3	-	4	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2275	1	-	-	-	28	2	29	2	2	-	93
Լոռի Lori	3345	1	-	1	-	2	-	2	-	2	-	-
Կոտայք Kotayk	2831	3	-	3	-	9	0.5	1	-	8	0.5	94
Շիրակ Shirak	4907	3	-	-	-	22	0.5	3	-	-	-	98
Սյունիք Syunik	1441	1	-	-	-	2	-	2	-	3	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3143	2	-	2	-	3	-	2	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	509	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2009թ. հոկտեմբեր - դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 1.5-2.8 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 3-5-ը և 14-15-ն ընկած ժամանակահատվածներում. Սյունիքի հովիտներում, Արարատյան դաշտում և Տավուշում՝ +25…+28, Լոռում՝ +22…+26, Սյունիքի նախալեռներում՝ +20…+24, լեռնային շրջաններում՝ +17...+21 աստիճան: Ամենացածր ջերմաստիճանը գրանցվել է լեռնային շրջաններում՝ -2…+3, Լոռում՝ -1…+4, Սյունիքի նախալեռներում՝ +1…+6, Տավուշում և Արարատյան դաշտում՝ +4…+9, Սյունիքի հովիտներում՝ +6…+11 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր և կազմել է նորմայի 10-60%-ը:

Ամսվա ընթացքում հանրապետությունում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները: Եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացման համար:

Նոյեմբերին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 0.5-1.5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է նոյեմբերի առաջին կեսին. Սյունիքի հովիտներում՝ +18…+22, Արարատյան դաշտում և Տավուշում՝ +15…+19, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +13…+18, լեռնային շրջաններում՝ +11…+16 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը դիտվել է նոյեմբերի 28-30-ն ընկած ժամանակա-հատվածում. լեռնային շրջաններում և Լոռում՝ -7…-12, Արարատյան դաշտում՝ -3…-7, Սյունիքի նախալեռներում՝ -1…-6, Տավուշում՝ 0…-5, Սյունիքի հովիտներում՝ -2…+2 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքի հովիտներում կազմել է նորմայի 118-135%-ը, լեռնային շրջաններում, Լոռում, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ 80-120%, Արարատյան դաշտում և Շիրակում՝ 50-100%:

Ամսվա ընթացքում եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների կատարման և աշնանացանի աճի ու զարգացման համար:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 3-4 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի երրորդ տասնօրյակում և որոշ օրերի գերազանցել է դիտված բացարձակ առավելագույն արժեքները. Տավուշում և Սյունիքի հովիտներում՝ +15…+20, Լոռում և Արարատյան դաշտում՝ +11…+16, Սյունիքի նախալեռներում՝ +8…+13, լեռնային շրջաններում՝ +5…+10 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը դիտվել է դեկտեմբերի 1-4-ն ընկած ժամանակահատվածում. լեռնային շրջաններում գրանցվել է -9…-14, Լոռում և Արարատյան դաշտում՝ -5…-10, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -3…-8, Սյունիքի հովիտներում՝ -4…+1 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմային մոտ և բարձր. Շիրակում, Կոտայքում, Արագածոտնում և Արարատյան դաշտում կազմել է նորմայի 90-160%-ը, Լոռում և Տավուշում՝ 70-105%, Գեղարքունիքում և Սյունիքում՝ 50-90%:

Դեկտեմբերին եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել աշնանացանի համար:

Դեկտեմբերի երրորդ տասնօրյակում հովտային շրջաններում եղանակն անբարենպաստ է եղել պտղատունկերի համար:

Agro – meteorological information
(October – December 2009)

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in October was over the norm by 1.5-2.8 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 3-5 and 14-15 of October: in Syunik valleys, Ararat valley and Tavush it was +25…+28, in Lori +22…+26, in submountain regions of Syunik +20…+24, in mountain regions +17…+21 degrees. The minimal temperature was observed: in mountain regions it was -2…+3, in Lori -1…+4, in submountain regions of Syunik +1…+6, in Tavush and Ararat valley +4…+9, in Syunik valleys +6…+11 degress.

The amount of monthly precipitation was below the norm in the Republic and made up 10-60% of norm.

During the month agriculture works were continued in the Republic. The weather conditions were favourable for agricultural works.

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in November was over the norm by 0.5-1.5 degrees. The maximal temperature of the month was observed on first half of November: in Syunik valleys it was +18…+22, in Ararat valley and Tavush +15…+19, in Lori and submountain regions of Syunik +13…+18, in mountain regions +11…+16 degrees. The minimal temperature was observed on 28-30 of November: in mountain regions and Lori -7…-12, in Ararat valley -3…-7, in submountain regions of Syunik -1…-6, in Tavush 0…-5, in Syunik valleys -2…+2 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 118-135% of norm in Syunik valleys, 80-120% - in mountain regions, Lori, Tavush and submountain regions of Syunik, 50-100% - in Ararat valley and Shirak.

The weather conditions during the month were favourable for agricultural works and cultivation of winter crops.

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in December was over the norm by 3-4 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on the 3th decade of December and at same days it was higher then observed absolute maximal values: in Tavush and Syunik valleys +15…+20, in Lori and Ararat valley +11…+16, in submountain regions of Syunik +8…+13, in mountain regions +5…+10 degrees. The minimal temperature was recorded during the period of 1-4 of December: in the mountain regions it was -9…-14, in Lori and Ararat valley -5…-10, in Tavush and submountain regions of Syunik -3…-8, in Syunik valleys -4…+1 degrees.

The amount of monthly precipitation was nearly within the norm and over in the most of regions of the Republic and made up 90-160% in Shirak, Kotayk, Aragatsotn and Ararat valley, 70-105% in Lori and Tavush, 50-90% in Gegharkunik and Syunik.

The weather conditions in December were mainly favorable for winter crops.

On the 3th decade of December the weather in the valley regions was unfavourable for fruits.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattles as of January 1, by marzes and Yerevan sity*

գլուխ
head

	2005	2006	2007	2008	2009	2010[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**573260**	**592067**	**620197**	**629146**	**584779**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3353	3455	3134	3184	2486	...
Արագածոտն Aragatsotn	67612	72220	73966	74421	70449	...
Արարատ Ararat	43102	43123	43646	43881	40722	...
Արմավիր Armavir	40728	42519	47778	49280	43919	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	100776	102789	111484	111357	104556	...
Լոռի Lori	65967	71168	73611	73753	73292	...
Կոտայք Kotayk	55759	57384	58667	59083	52365	...
Շիրակ Shirak	88982	90818	96192	104558	93636	...
Սյունիք Syunik	49889	51131	53319	53427	53513	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	20895	20499	20689	18408	16480	...
Տավուշ Tavush	36197	36961	37710	37794	33361	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan sity*

գլուխ
head

	2005	2006	2007	2008	2009	2010[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**290069**	**297060**	**307089**	**310610**	**283048**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	2084	2200	1854	1869	1106	...
Արագածոտն Aragatsotn	34879	37758	36994	37206	34975	...
Արարատ Ararat	19826	20089	18931	19086	17369	...
Արմավիր Armavir	18239	18867	20533	21133	17548	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	51291	53047	57730	59863	53428	...
Լոռի Lori	34759	36905	37650	39114	37058	...
Կոտայք Kotayk	28985	29747	30814	28499	25928	...
Շիրակ Shirak	45916	43940	46517	49120	45247	...
Սյունիք Syunik	25270	25522	26345	26507	26543	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10129	10131	10394	8818	7993	...
Տավուշ Tavush	18691	18854	19327	19395	15853	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan sity*

գլուխ
head

	2005	2006	2007	2008	2009	2010[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**89082**	**137508**	**152791**	**86710**	**84801**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	2342	3520	3516	3249	2574	...
Արագածոտն Aragatsotn	3765	8184	9942	6617	6591	...
Արարատ Ararat	8733	14626	16269	14708	13535	...
Արմավիր Armavir	9490	16933	17661	13597	12731	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	6005	9563	13164	7629	6778	...
Լոռի Lori	10750	16886	16434	5579	6001	...
Կոտայք Kotayk	11389	19978	21136	12862	12380	...
Շիրակ Shirak	11857	12821	14215	9173	10343	...
Սյունիք Syunik	4450	7533	9626	4348	4080	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	782	1406	1841	1076	1162	...
Տավուշ Tavush	19519	26058	28987	7872	8626	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan sity*

գլուխ
head

	2005	2006	2007	2008	2009	2010[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**603252**	**591566**	**632894**	**637101**	**559218**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3408	3562	4204	4637	2514	...
Արագածոտն Aragatsotn	87587	93224	94666	93372	78874	...
Արարատ Ararat	76554	67998	71320	71852	69558	...
Արմավիր Armavir	49724	47815	63994	64625	59812	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	99719	99991	106332	105779	100117	...
Լոռի Lori	41535	41415	38778	40277	34853	...
Կոտայք Kotayk	59893	56176	55019	58426	39523	...
Շիրակ Shirak	72604	74805	85016	86105	71593	...
Սյունիք Syunik	60786	58126	60330	67282	68236	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	26765	23293	28561	19661	18016	...
Տավուշ Tavush	24677	25161	24674	25085	16122	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2008թ.
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan sity, 2008

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan sity										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**1618**	9	281	104	29	289	161	83	263	335	64	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**9**	x	x	x	x	x	x	x	x	2	7	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**2742**	x	1238	363	230	144	1	58	272	368	68	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.19.-ի շարունակություն
Table 3.19. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan sity**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**4**	x	x	x	x	x	x	4	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ժանտախտ plague	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2009թ.
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan sity, 2009

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan sity										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	1759	14	294	127	34	162	104	277	276	455	12	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	24	x	x	x	x	x	x	x	x	24	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	1851	x	857	339	122	80	x	16	75	329	33	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan sity**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	**x**	**x**	**x**	x	**x**	**x**	**x**	x	**x**	x	**x**
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	x	**x**	x	x	x	x
ժանտախտ plague	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	x	**x**	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	x	**x**	**x**	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan sity

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])								
	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**99.1**	**117.1**	**122.2**	**125.9**	**126.2**	**18.6**	**26.7**	**33.4**	**47.5**
ք. Երևան Yerevan	0.5	0.6	1.0	0.7	0.5	0.1	0.1	0.1	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	10.8	13.0	13.3	13.7	14.0	2.1	3.1	4.0	4.8
Արարատ Ararat	8.8	10.6	10.8	11.1	8.5	1.2	1.8	2.3	3.2
Արմավիր Armavir	10.9	11.1	11.7	11.9	9.7	1.9	2.5	2.8	2.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	15.7	18.7	19.1	19.7	21.7	3.1	4.6	5.8	8.2
Լոռի Lori	9.9	11.9	12.6	12.5	14.8	2.0	3.3	4.1	5.4
Կոտայք Kotayk	10.0	12.3	14.0	15.6	13.1	2.4	2.7	3.2	4.8
Շիրակ Shirak	13.7	16.5	16.8	17.2	19.4	2.8	4.0	5.3	7.3
Սյունիք Syunik	7.8	9.2	9.4	9.7	11.6	1.5	2.5	3.0	4.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3.5	4.2	4.3	4.4	5.3	0.5	0.7	0.9	3.2
Տավուշ Tavush	7.5	9.0	9.2	9.4	7.6	1.0	1.4	1.9	3.3
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)								
	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**594.6**	**620.0**	**641.2**	**661.9**	**653.0**	**76.0**	**239.3**	**230.3**	**107.4**
ք. Երևան Yerevan	3.6	3.5	3.5	3.6	2.1	0.3	0.6	0.8	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	68.6	71.5	74.0	76.4	80.5	9.3	29.5	28.5	13.2
Արարատ Ararat	44.5	46.4	48.0	49.5	40.4	4.6	14.9	14.2	6.7
Արմավիր Armavir	38.4	40.2	41.5	42.8	40.4	4.6	14.8	14.4	6.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	105.8	110.2	114.0	117.5	123.5	14.3	45.3	43.6	20.3
Լոռի Lori	69.9	73.0	75.4	77.8	85.7	9.9	31.5	30.3	14.0

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	61.2	63.8	66.0	68.1	59.0	7.2	21.4	20.6	9.8
Շիրակ Shirak	88.8	92.6	95.8	98.9	104.6	12.1	38.4	36.9	17.2
Սյունիք Syunik	50.5	52.5	54.4	56.4	61.9	7.2	22.7	21.8	10.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	22.5	23.4	24.3	25.0	18.2	2.1	6.8	6.3	3.0
Տավուշ Tavush	40.8	42.9	44.3	45.9	36.7	4.4	13.4	12.9	6.0

	Ձու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)								
	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr◊	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**518.2**	**463.7**	**525.4**	**576.1**◊	**630.1**	**118.9**	**177.0**	**188.4**	**145.8**
ք. Երևան Yerevan	38.6	28.0	31.9	34.0	32.0	7.1	8.4	7.4	9.1
Արագածոտն Aragatsotn	27.4	23.8	28.8	29.1	47.1	9.3	14.2	14.0	9.6
Արարատ Ararat	42.9	37.3	45.2	45.4◊	56.3	9.7	18.1	19.8	8.7
Արմավիր Armavir	41.0	34.9	84.9	84.0	92.4	14.8	21.5	27.1	29.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	43.4	37.8	46.6	73.1	60.5	10.2	19.4	21.3	9.6
Լոռի Lori	27.7	25.7	29.4	30.4	34.4	5.6	11.1	11.8	5.9
Կոտայք Kotayk	206.6	198.1	161.0	165.7	181.4	40.9	44.4	43.6	52.5
Շիրակ Shirak	40.3	35.1	42.5	42.2	41.9	6.8	13.4	14.6	7.1
Սյունիք Syunik	15.5	13.5	16.4	20.9	24.8	4.0	7.9	8.6	4.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	13.1	10.6	15.8	13.9	15.0	3.2	4.4	4.7	2.7
Տավուշ Tavush	21.7	18.9	22.9	37.4	44.3	7.3	14.2	15.5	7.3

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	319087.1	305513.1	421184.9	297735.5	376825.8	66102.2	60738.4	124180.2	125805.0
Ալյուր Flour	1795.0	584.9	750.8	20407.7	4157.7	753.4◊	1032.8	1632.4	739.1
Բրինձ Rice	17483.4	20307.1	29321.7	16074.3	11071.0	2898.5	2758.5	1733.8	3680.2
Մակարոնեղեն Macaroni	3311.4	2849.7	3981.6	3499.6	3287.8	702.5◊	840.6	972.1	772.6
Շաքար Sugar	103269.4	56771.2	87846.9	102263.0	64824.4	28829.0◊	832.3	17571.8	17591.3
Բուսական յուղ Vegetable oil	18628.6	19311.1	22885.2	22643.7	22416.1	3731.0	6276.5	5409.6	6999.0
Ձու Eggs	41.3	439.6	111.0	98.5	15.4	13.1	1.2	1.1	0.0
Թռչնի միս Poultry	14852.5	8001.8	26480.8	38284.7	28144.6	9286.0	4320.6	7893.9	6644.1
Տավարի միս Beef	9528.3	10106.9	6063.6	15366.9	10847.3	2245.7	3239.3	3282.6	2079.7
Խոզի միս Pork	2760.9	3200.1	2588.6	7542.5	5130.7	1324.3	1515.2	846.1	1445.1
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3837.0	3443.6	5224.4	3494.0	4227.7	740.4	1126.9	1079.7	1280.7
Կարագ Butter	3999.5	2644.8	1992.6	4581.3	1782.8	901.3	458.5	282.3	140.7
Պանիր Cheese	551.6	694.7	877.3	760.0	587.5	112.7	110.5	145.4	218.9
Բանջարեղեն Vegetables	10320.7	14479.5	19721.6	17267.9	14672.2	2585.0	4586.5	2211.8	5288.9
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	915.1	1705.0	6046.1	4280.5	857.3	0.0	857.3	0.0	0.0
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	22373.8	22822.0	30353.9	27125.9	24745.7	5131.0	3354.8	1685.0	14574.9
որից՝ խաղող *of which* grapes	924.8	1140.3	447.6	456.2	959.6	63.1	110.7	22.0	763.8
բոստանային մշակաբույսեր melons	363.7	584.5	460.1	554.0	142.1	0.0	141.1	0.0	1.0

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	16125.5	14806.3	23993.2	27643.4	17002.2	3240.0	2868.6	4724.5◊	6169.1
Գինի Wine	513.4	632.8	1316.0	851.0	909.9	140.4	150.7	252.4	366.4
Հանքային ջուր Mineral water	6342.2	10610.0	13679.4	14448.6	7886.9	406.3	1499.0	2088.9	3892.7
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու-զապտուղներ) Fruit (including nuts)	6846.5	10960.1	3515.8	12246.4	17225.7	540.5	3222.9	11344.5	2117.8
որից՝ խաղող *of which* grapes	586.9	954.1	1706.5	2871.9	3743.8	235.0	9.5	1476.9	2022.4
Պանիր Cheese	2292.7	936.9	567.2	473.8	376.9	1.7	67.1	157.1	151.0
Ձու Eggs	711.6	500.9	135.3	170.9	239.8	0.0	0.0	0.0	239.8

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2005	2006	2007	2008	2009	2009			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	3.6	6.2	5.3	4.9	5.9	-	3.1◊	2.8	-
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	627.3	103.1	142.3	2090.1	49.2	-	11.4	22.5	15.3
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	5.4	5.8	3.8	7.4	3.7	-	3.4	-	0.3
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	127.1	182.0	145.8	1066.8	140.2	0.8	64.7	36.2	38.5

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2006թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2006

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	152.4	146.5	317.7	**616.6**	483.2	61.1	9.8	32.2	0.6	0.0	29.7	**616.6**	31.6	161.0	441.0	1411.2
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	452.1	539.5	1.7	**993.3**	171.2	192.1	73.5	132.2	0.0	0.0	424.3	**993.3**	99.7	57.0	156.2	117.2
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	314.0	915.0	20.0	**1249.0**	818.4	18.0	23.5	0.9	20.1	0.0	368.1	**1249.0**	100.0	272.6	746.9	234.5
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	42.0	286.0	27.9	**355.9**	259.0	0.0	24.7	0.0	18.7	0.0	53.5	**355.9**	96.9	86.3	236.4	193.6
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	0.8	4.0	4.2	**9.0**	7.5	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.9	**9.0**	48.8	2.5	6.8	21.7
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.5	2.7	19.7	**23.9**	18.5	0.0	0.4	0.0	3.2	0.0	1.8	**23.9**	14.1	6.2	16.9	149.3
Շաքար Sugar	4.7	2.2	60.5	**67.4**	61.8	0.0	1.0	0.0	1.8	0.0	2.8	**67.4**	3.6	20.6	56.4	217.7
Ձու Eggs	0.3	25.5	0.7	**26.5**	23.5	0.0	1.3	0.9	0.5	0.0	0.3	**26.5**	99.2	7.8	21.4	11.4
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	41.2	620.0	19.6	**680.8**	563.9	62.0	2.9	0.0	7.8	0.0	44.2	**680.8**	98.1	187.8	514.6	205.9
Տավարի միս Beef	0.7	40.4	12.0	**53.1**	50.3	0.0	0.7	0.0	1.7	0.0	0.4	**53.1**	79.7	16.8	45.9	82.6
Խոզի միս Pork	0.3	14.1	7.7	**22.1**	21.7	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	**22.1**	64.9	7.2	19.8	41.6
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.2	0.0	**7.3**	7.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	**7.3**	100.0	2.4	6.5	10.4

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.25.-ի շարունակություն
Table 3.25. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հավի միս Poultry	0.4	5.1	10.7	**16.2**	16.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	**16.2**	32.3	5.3	14.6	15.6
Խաղող Grapes	7.4	201.4	4.6	**213.4**	11.5	0.0	9.6	0.0	1.0	183.6	7.7	**213.4**	98.2	3.8	10.5	7.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																*2719.7*

Այստեղ և հետայսու՝ պարենային հաշվեկշիռներում.

Here and hereinafter in the food balances:

-ցորենի ցուցանիշը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի և այլ հացամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած ցորենի,

-the indicator *Wheat* includes data on wheat, flour, macaroni, ethyl alcohol and bread and other bakery goods, which are conditionally transformed into wheat,

-բանջարեղենի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն) տվյալները,

-the indicator *Vegetables* includes data on fresh, dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.),

-մրգի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, մերձարևադարձային, արևադարձային և այլն) տվյալները,

-the indicator *Fruit* includes data on fresh, dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, subtropical, tropical etc.),

-հատիկաընդեղային մշակաբույսերի ցուցանիշը ներառում է լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների տվյալները,

-the indicator *Legume crop* includes data on beans, lentils and other beans,

-բուսական յուղի ցուցանիշը ներառում է սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի տվյալները,

-the indicator *Vegetable* oil includes data on soy, peanut, olives, palm, sunflower seed and other oil,

-ձվի ցուցանիշը ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի,

-the indicator *Eggs* includes data on eggs in shells as well as egg powder conditionally transformed into eggs,

-կաթի ցուցանիշը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի,

-the indicator *Milk* includes data on fresh milk, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese and other milk products conditionally transformed into fresh milk,

-տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, հավի մսի ցուցանիշները ներառում են սպանդային քաշով մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով մսի,

-the indicators *Beef, Pork, Mutton and goat meet, Poultry* include data on slaughter weight, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into meat in slaughter weight,

-խաղողի ցուցանիշը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի:

-the indicator Grape includes data on grapes, as well as raisins conditionally transformed into grapes.

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*

[1] *The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded*

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2007թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2007

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	29.7	254.2	438.8	**722.7**	457.1	66.6	11.5	24.8	0.5	0.0	162.2	**722.7**	36.7	152.3	417.2	1334.9
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	424.3	583.9	6.0	**1014.2**	151.8	181.8	74.2	126.7	0.1	0.0	479.6	**1014.2**	99.0	50.6	138.5	103.9
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	368.1	1051.6	21.4	**1441.1**	951.1	18.0	35.2	0.8	21.2	0.0	414.8	**1441.1**	100.0	316.8	868.0	288.5
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	53.5	260.2	38.7	**352.4**	238.4	0.0	29.5	0.0	8.0	0.0	76.5	**352.4**	89.4	79.4	217.6	177.3
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	0.9	5.2	4.8	**10.9**	7.1	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.1	**10.9**	52.0	2.4	6.5	20.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.8	0.3	23.3	**25.4**	23.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.4**	1.3	7.7	21.1	186.4
Շաքար Sugar	2.8	3.3	92.9	**99.0**	92.1	0.0	1.5	0.0	1.3	0.0	4.1	**99.0**	3.5	30.7	84.1	324.4
Ձու Eggs	0.3	28.9	0.3	**29.5**	26.2	0.0	1.5	1.4	0.1	0.0	0.3	**29.5**	99.3	8.7	23.9	12.7
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	44.2	641.2	28.2	**713.6**	569.1	64.1	3.4	0.0	4.8	0.0	72.2	**713.6**	96.5	189.6	519.4	207.8
Տավարի միս Beef	0.4	43.3	9.7	**53.4**	50.4	0.0	0.8	0.0	1.9	0.0	0.3	**53.4**	84.7	16.8	46.0	82.8
Խոզի միս Pork	0.2	13.3	11.3	**24.8**	24.4	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**24.8**	54.3	8.1	22.3	46.8
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.3	0.0	**7.4**	7.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.4**	100.0	2.4	6.7	10.7
Հավի միս Poultry	0.1	5.8	28.7	**34.6**	34.0	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.2	**34.6**	16.9	11.3	31.0	33.2
Խաղող Grapes	7.7	218.9	1.8	**228.4**	11.5	0.0	10.3	0.0	1.7	197.0	7.9	**228.4**	100.0	3.8	10.5	7.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2836.8***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2008թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2008

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	162.2	225.7	342.0	**729.9**	442.4	57.3	11.5	23.3	0.9	0.0	194.5	**729.9**	39.8	147.4	403.7	1292.0
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	479.6	648.6	4.3	**1132.5**	165.0	213.8	84.2	137.2	3.6	0.0	528.7	**1132.5**	99.9	55.0	150.7	113.0
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	414.8	1007.5	22.9	**1445.2**	973.5	17.2	34.1	0.8	17.4	0.0	402.2	**1445.2**	99.5	324.3	859.8	286.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	76.5	317.8	36.7	**431.0**	294.8	0.0	35.0	0.0	14.1	0.0	87.1	**431.0**	93.4	98.2	269.0	221.9
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	3.1	6.2	4.5	**13.8**	9.5	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	3.5	**13.8**	57.9	3.2	8.7	27.5
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	0.4	23.3	**25.6**	23.3	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.6**	1.7	7.8	21.3	188.0
Շաքար Sugar	4.1	3.8	108.4	**116.3**	108.5	0.0	1.7	0.0	1.2	0.0	4.9	**116.3**	3.4	36.1	99.0	382.2
Ձու Eggs	0.3	31.7◊	0.3	**32.3◊**	29.5◊	0.0	0.8	1.5	0.2	0.0	0.3	**32.3◊**	99.7	9.8	26.9◊	14.3◊
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	72.2	661.9	20.5	**754.6**	583.2	66.2	3.1	0.0	4.0	0.0	98.1	**754.6**	97.6	194.3	532.2	212.9
Տավարի միս Beef	0.3	49.3	19.5	**69.1**	67.1	0.0	0.8	0.0	0.9	0.0	0.3	**69.1**	72.6	22.4	61.2	110.2
Խոզի միս Pork	0.1	7.5	16.5	**24.1**	23.7	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**24.1**	31.4	7.9	21.6	45.4
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	7.4	0.0	**7.4**	7.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.4**	100.0	2.4	6.7	10.7
Հավի միս Poultry	0.2	6.7	41.1	**48.0**	47.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	**48.0**	14.0	15.9	43.4	46.5
Խաղող Grapes	7.9	185.8	1.8	**195.5**	11.2	0.0	8.8	0.0	2.9	161.8	10.8	**195.5**	100.6	3.7	10.2	6.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2958.2◊***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռների նպատակը եղել և մնում է դիտարկվող պետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումը: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Դա պայմանավորված էր պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: Պարենային ապահովության դերը համապատասխանորեն կարևորվում է նաև տնտեսական աճի տեսանկյունից: Պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության և պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Ամբողջական առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և ժամանակաշրջանի սկզբի համար առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում սովորաբար կիրառվում են այդ ցուցանիշի գնահատման որոշակի մոտեցումներ: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալը:

Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, կորուստներ և օգտագործման այլ ուղղություններ, պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Վերջնական սպառման ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը բնութագրում է տվյալ ապրանքատեսակի ներքին սպառման մակարդակը և հաշվարկվում է որպես ամբողջական առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն: Այն հանդես է գալիս որպես հաշվեկշռող ցուցանիշ:

Այլ տեսակի սննդամթերքի արտադրությանն ուղղվող որոշակի պարենամթերքի քանակը հաշվեկշռում հանդես է գալիս որպես մուտքային ցուցանիշ:

Սերմացու օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստների ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից ելնելով կարող են ճշգրտվել:

Սույն հաշվեկշիռներում ներկայացված է նաև ինքնաբավության աստիճանի ցուցանիշը, որը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքատեսակների կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով, այդ իսկ պատճառով փոքրածավալ սպառում ունեցող ապրանքատեսակների վերաբերյալ հաշվեկշիռներ չեն ներկայացվում:

Methodology of food balances

The main goal of the food balance was and still is presentation of comprehensive information on the supply of food or, on the availability of food in the country under observation. The necessity of a food balance became evident after the Second World War. This was preconditioned by interruptions in the production and supply of food. The role of food security is important also from the angle of economic growth. Food balances are necessary for the complete description of the food security in a country for a certain period of time and for the assessment of risks connected with inadequate food supply.

Components of the Food Balance

Total supply

The supply includes indicators on production, import and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise in receiving complete information on the resources available at the beginning and at the end of the reporting period, therefore certain approaches are usually applied in the food balance for the assessment of these indicators. Production is the most important indicator of this component, and together with the information on import, is considered as official datum of RA NSS.

Directions of food utilization

This component includes the following main indicators: consumption as food, feed, reproduction (true seeds, incubation etc.), export, wastes and other uses, stocks at the end of the reporting period.

Final consumption is one of the key indicators of food balance, which shows the level of internal use of the given foodstuff and is calculated as the difference between the general supply and all directions of food consumption. This is a balancing indicator.

Quantity of food directed to production of other types of food in the balance is an exogenous indicator.

Quantity of a type of goods used as seed is calculated based on the average indicators of sowing area and sowings.

Indicator of losses is calculated through the coefficients recommended by FAO, which may be adjusted according to the conditions of the given country.

These balances also include an indicator of self-sufficiency ratio, which is calculated by the following formula: Production/ (Production + Import – Export) presented in percents.

The list of goods included in the food balance is preconditioned by the goods with the highest level of consumption in the given country that is why no balances are submitted for goods with a low level of consumption.

2009թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերից բոստանային մշակաբույսերի, խաղողի ու պտղի և հատապտղի համախառն բերքը գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես, բոստանային մշակաբույսերի համախառն բերքն ավելացել է 18.6%-ով և կազմել 216.1 հազ. տոննա, խաղողինը՝ 12.3%-ով և կազմել 208.6 հազ. տոննա, պտղինը և հատապտղինը՝ 4.5%-ով և կազմել 332.2 հազ. տոննա: Դրան զուգահեռ հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի համախառն բերքը նվազել է 9.7%-ով և կազմել 374.9 հազ. տոննա, կարտոֆիլինը՝ 8.5%-ով և կազմել 593.6 հազ. տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 0.7%-ով և կազմել 819.8 հազ. տոննա:

2009թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ կաթի, ավելացել են (Աղյուսակ 3.21.): Այսպես, 2009թ. ձվի արտադրության ծավալն ավելացել է 9.4%-ով և կազմել 630.1 մլն. հատ, իրացվել է 126.2 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 0.2%-ով գերազանցել է 2008թ. ցուցանիշը: Ինչ վերաբերում է կաթի արտադրության ծավալին, ապա այն նվազել է 1.3%-ով և կազմել 653.0 հազ. տոննա:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2009թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 18.6%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2008թ.՝ 17.2%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 18.7% (2008թ.՝ 18.9%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 22.5%-ով և կազմել 744.0 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 613.3 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 130.7 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2009թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ձվի ներմուծման ծավալը նվազել է 84.4%-ով և կազմել 0.02 հազ. տոննա, ալյուրինը՝ 79.6%-ով և կազմել 4.2 հազ. տոննա, կարագինը՝ 61.1%-ով և կազմել 1.8 հազ. տոննա, շաքարինը՝ 36.6%-ով և կազմել 64.8 հազ. տոննա, խոզի մսինը՝ 32.0 %-ով և կազմել 5.1 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 31.1%-ով և կազմել 11.1 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 29.4%-ով և կազմել 10.8 հազ. տոննա, թռչնի մսինը՝ 26.5%-ով և կազմել 28.1 հազ. տոննա, պանրինը՝ 22.7%-ով և կազմել 0.6 հազ. տոննա, բանջարեղենինը՝ 15.0%-ով և կազմել 14.7 հազ. տոննա, մրգինը՝ 8.8%-ով և կազմել 24.7 հազ. տոննա, մակարոնեղենինը՝ 6.1%-ով և կազմել 3.3 հազ. տոննա, բուսական յուղինը՝ 1.0%-ով և կազմել 22.4 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են ցորենի (26.6%-ով) և կաթի (21.0%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.22.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են մրգի (ներառյալ ընկուզապտուղների) ծավալները: Այսպես, 2009թ. արտահանվել է 17.2 հազ. տոննա միրգ, ինչը 40.7%-ով գերազանցում է 2008թ.-ի ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում ավելացել է նաև ձվի (40.3%-ով) և գինու (6.9%-ով) արտահանման ծավալները: Փոխարենը նվազել են հանքային ջրերի (1.8 անգամ), կոնյակի (38.5%-ով) և պանրի (20.5%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

In 2009, the gross harvest of melons, grapes and fruit and berries from main agricultural crops exceeded the indicator of the previous year. Thus, the gross harvest of melons increased by 18.6% and made up 216.1 thousand tons, the grapes – 12.3% and made up 208.6 thousand tons, the fruit and berries – 4.5% and made up 332.2 thousand tons. At the same time, the gross harvest of grain and legume crops decreased by 9.7% and made up 374.9 thousand tons, the potatoes – by 8.5% and made up 593.6 thousand tons, the harvest of vegetable – by 0.7% and made up 819.8 thousand tons.

In 2009, compared to the previous year, the volume of production of agricultural products of animal origin with the exception of milk increased (Table 3.21.). So, in the 2009 the volume of egg production increased by 9.4% and made up 630.1 million pieces, 126.2 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of 2008 by 0.2%. Instead the volume of milk production decreased by 1.3% and made up 653.0 thousand tons.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 18.6% of goods imported to the republic in 2009 comprised food products (in 2008 – 17.2%) and that in export volume comprised 18.7% (in 2008 – 18.9%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices decreased by 22.5%, compared to the previous year, and made up 744.0 million US dollars, including import of food product – 613.3 million US dollars (in CIF prices) and export – 130.7 million US dollars (in FOB prices).

In 2009 compared to the previous year among the main food products the import of egg decreased by 84.4% and made up 0.02 thousand tons, flour – by 79.6% and made up 4.2 thousand tons, butter – by 61.1% and made up 1.8 thousand tons, sugar – by 36.6% and made up 64.8 thousand tons, pork – by 32.0% and made up 5.1 thousand tons, rice – by 31.1% and made up 11.1 thousand tons, beef – by 29.4% and made up 10.8 thousand tons, poultry – by 26.5% and made up 28.1 thousand tons, cheese – by 22.7% and made up 0.6 thousand tons, vegetable – by 15.0% and made up 14.7 thousand tons, fruit – by 8.8% and made up 24.7 thousand tons, macaroni – by 6.1% and made up 3.3 thousand tons, vegetable oil – by 1.0% and made up 22.4 thousand tons. Instead the that, the import volume of wheat increased by 26.6%, milk – by 21.0% (Table 3.22.).

The volume of fruits (including nuts) prevaild in the volume of food export. So, in 2009 17.2 thousand tons of fruit was exported, which exceeds the indicator of 2008 by 40.7%. The volume of export of egg cognac increased by 40.3% and wine – by 6.9% in the export volume of foodstuff. Instead of that, the export volume of mineral water decreased 1.8 times and cheese – by 20.5% (Table 3.23.).